

SOCIETAT CATALANA DE BIOLOGIA
FILIAL DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

Carrer del Carme, 47
08001 Barcelona

Núm. 224
June 2010

QUÈ CAL SABER?

L'APOSTROFACIÓ DAVANT EL MOT IÓ I ELS MOTS DERIVATS

Com a regla general, en les paraules que comencen per una *i* seguida d'una altra vocal, aquesta *i* i la vocal que la segueix formen un **diftong**, és a dir, s'han de pronunciar com una sola síl·laba. Per exemple, tenim *iac*, *iota*, *iuca*. Com que la *i* fa de semiconsonant, l'article definit i la preposició *de* no s'han d'apostrofar davant aquestes paraules. Així, doncs, escrivim *el iac*, *la iota*, *la iuca*.

Una excepció a aquesta norma, però, és el terme **ió**, que és format per dues síl·labes, és a dir, la *i* i la *o* formen un **hiat**. Això vol dir que davant aquest mot, si que s'han d'apostrofar les partícules damunt dites, ja que la *i* fa de vocal; per tant, hem d'escriure *l'ió* i *d'ió*. Com que aquest terme és una excepció, de vegades el veiem escrit o el sentim pronunciat de manera incorrecta, com **el ió* (semblantment a la pronúncia com a aproximant de la jota del pronom *jo*; en *el jo* aquesta sona com una *i* semiconsonàntica). De fet, l'accent gràfic damunt la *o* ens indica que el mot conté dues síl·labes; ja que, si fos un monosíl·lab, no s'hauria d'accentuar, atès que només podria portar accent gràfic per raons diacrítics (és a dir, per a distingir parònims com ara *seu* i *sèu*). Amb la preposició *de* ocorre el mateix, i hem d'escriure *d'ió* (i no *de ió*).

El terme **ió** té uns quants derivats, com **iònic**, **ionitzable**, **ionitzar**. En tots aquests casos, la *i* i la *o* mantenen el hiat i constitueixen dues síl·labes, i, per tant, l'article definit o la preposició *de* quan els precedeixen s'han d'apostrofar. Per exemple: *l'iònic és un enllaç diferent del covalent*; *no n'hi ha cap d'ionitzable*; *l'acció d'ionitzar*. En canvi, si el mot derivat és femení, com ara **ionització** o **ionosfera**, no s'ha d'apostrofar l'article definit al davant, perquè la *i* és una vocal àtona i el mot és femení. Així, doncs, hi continua havent hiat; però, seguint les regles generals d'apostrofació, no apostrofem l'article definit femení. Hem d'escriure *la ionosfera* i llegir *la i-o-nos-fe-ra*; però, en canvi, hem d'escriure *d'ionosfera*.

D'altra banda, no hem de confondre el terme *ió* i els seus derivats amb el terme **iode** i els derivats corresponents, com ara **iodització**, **iòdic**, **iodhídric**, **iodur**, **ioditzar**. En el terme *iode*, la *i* sí que forma diftong amb la *o* i fa de semiconsonant; per tant, s'ha de llegir com una sola síl·laba i no s'han d'apostrofar l'article definit ni la preposició *de* que el precedeixen, i el mateix s'esdevé amb els seus derivats: *els compostos de iode*; *una preparació de iodhídric*; *el iòdic és un àcid fort*.

Agraïm la col·laboració de Josep M. Mestres en l'elaboració d'aquest número.